

Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи

Сектор досліджень рівня життя населення

Аналітична записка

**«Комплексна оцінка бідності в
Україні та регіонах
за 2010-2015 роки»**

Київ-2016

Аналітичну записку підготували:

Керівник: завідувач сектору досліджень рівня життя населення, к.е.н., с.н.с.

Черенько Людмила Миколаївна;

Провідний науковий співробітник, к.е.н., с.н.с Полякова Світлана

Володимирівна;

Провідний науковий співробітник, к.е.н., с.н.с Шишкін Владислав Сергійович;

Старший науковий співробітник, к.е.н., с.н.с Заяць В'ячеслав Сергійович;

Старший науковий співробітник, к.геогр.н., с.н.с Когатько Юрій Леонідович;

Старший науковий співробітник, к.е.н. Васильєв Олександр Анатолійович;

Молодший науковий співробітник Реут Анна Георгіївна;

Провідний економіст Пономаренко Марина Василівна;

Провідний економіст Клименко Юлія Анатоліївна.

Загальна оцінка ситуації¹

Соціально-економічна ситуація 2015-го року суттєво вплинула на картину бідності: показники бідності досягли пікових значень на фоні загострення кризових явищ в економіці попередніх років. Якщо у 2014 році за межею фактичного прожиткового мінімуму перебувало 28,6% населення, то у 2015-му значення зросло до 58,3%, тобто у два рази. Більш ніж у два рази зріс рівень бідності за критерієм ООН для міжнародних порівнянь² – з 1,0% у 2014 році до 2,2% у 2015-му. Отже, суттєве зниження реальних доходів населення з другого півріччя 2014 р. позначилося на показниках монетарної бідності з певним лагом. Загалом відбулися значні зміни у показниках рівня життя та бідності населення, діагностуються також зміни у чинниках формування явища.

Традиційні підходи до вимірювання бідності в таких умовах можуть не працювати і не давати реального відображення ситуації. Про це свідчать результати аналізу даних 2014-2015 років: адже основні показники бідності, визначені для моніторингу ситуації ще у 2012 році, демонструють інертні тенденції, а подекуди і позитивну динаміку.

Зменшення масштабів відносної бідності є цілком природним явищем у кризові періоди. Накопичений досвід досліджень в різних країнах свідчить, що характерне для кризових періодів зниження доходів більшості населення призводить до зменшення нерівності у групі з доходами, нижчими за середні, що в свою чергу формує позитивну динаміку загальної нерівності та масштабів відносної бідності. Отже, в періоди різкого зниження доходів слід робити основний акцент на лініях абсолютної бідності – прожитковому мінімуму та міжнародному критерію ООН. При цьому прожитковий мінімум в якості межі бідності має використовуватися виключно у фактичних цінах ринку, оскільки несвоєчасне коригування розміру офіційно затвердженого ПМ в умовах бюджетного дефіциту викривлює картину бідності, штучно зменшуючи її масштаби. Так, у 2015 р. розмір фактичного прожиткового мінімуму майже вдвічі перевищував розмір офіційно затвердженого прожиткового мінімуму.

За підсумками 2015 року межа відносної бідності (75% медіанного рівня середньодушових еквівалентних сукупних витрат) становила 1560 грн. Рівень бідності, розрахований з використанням цієї межі, склав 22,9%. Відповідно межа крайньої бідності (визначена за критерієм 60% медіанного рівня середньодушових еквівалентних сукупних витрат) була на рівні 1248 грн., а середньодушові еквівалентні витрати, нижчі від цієї межі, мали 9,9%

---

¹ Аналітична записка подається без даних про рівень та глибину бідності по регіонах України

² Еквівалентні витрати нижче межі бідності, визначеної ООН для країн Центральної та Східної Європи (гривневий еквівалент \$5 США за ПКС, розрахованого Світовим банком)

населення. Таким чином, майже половина бідного населення (43,3%) перебувало у стані крайньої бідності.

Рівень абсолютної бідності, визначеної на основі офіційно затвердженого прожиткового мінімуму (у 2015 р. – 1227 грн.), становив 9,1% за витратами та 6,4% за доходами. Рівень абсолютної бідності за межею для міжнародних порівнянь становив 2,2%.

Коефіцієнт глибини бідності за відносним критерієм становив 19,8%, за абсолютним критерієм (на основі прожиткового мінімуму) – 18,0% з використанням змінної витрат та 16,5% – з використанням доходів. Коефіцієнт розшарування бідних за відносним критерієм становив 41,5%, а за абсолютним критерієм – 38,4% та 36,0% залежно від вибору між витратами та доходами.

Порівняно з попереднім роком, незважаючи на зростання вартісного значення відносної та абсолютної межі, відбулося скорочення практично всіх показників бідності, за виключенням критерію, використовуваного для міжнародних порівнянь.

За останній рік рівень відносної бідності зменшився на 0,5 відсоткових пункти, а рівень абсолютної бідності за прожитковим мінімумом скоротився більш істотно – за витратами на 8,5 в.п., за доходами – на 2,2 в.п. Рівень бідності за межею для міжнародних порівнянь, навпаки, збільшився більш, ніж удвічі – з 1,0 до 2,2%.

Різноманітність змін у масштабах бідності в умовах поглиблення кризових явищ зайвий раз доводить непридатність традиційних підходів для вимірювання короткострокових впливів.

Бідність за типами домогосподарств та соціально-демографічними групами населення

За даними 2015 року, серед різних типів домогосподарств найвищі ризики бідності як за відносним, так і за абсолютним критеріями, мають домогосподарства з трьома та більше дітьми, з двома дітьми, з дітьми до трьох років та з подвійним демоекономічним навантаженням, найнижчі – домогосподарства без дітей, де всі особи працездатного віку. В цілому по домогосподарствах з дітьми рівень відносної та абсолютної бідності в 1,8 та 2,5 рази відповідно вищий, ніж по сукупності домогосподарств без дітей (28,6% проти 16,2% та 12,5% проти 5,1%). Майже кожне третє домогосподарство з дітьми не «дотягує» до межі відносної бідності, а у кожному восьмому сукупні еквівалентні витрати є нижчими від офіційно встановленого прожиткового мінімуму на одну особу.

Всередині сукупності домогосподарств з дітьми теж є суттєва диференціація за показниками бідності. Найкраща ситуація у домогосподарствах з дітьми, де всі дорослі працюють (рівень відносної бідності – 18,9%, абсолютної – 6,8%), та домогосподарствах з однією дитиною

(показники становлять 23,4% та 10,2% відповідно). Із появою другої дитини відбувається стрімке зростання показників: відносна та абсолютна бідність збільшується в 1,6 та 1,7 рази відповідно. Отже, домогосподарства з двома дітьми потрапляють у групу надвисоких ризиків бідності (значення показника становить 38,6 та 17,0% відповідно), помітно випереджаючи домогосподарства з дітьми до 3-х років та з подвійним демооекономічним навантаженням.

Майже половина домогосподарств з трьома та більше дітьми є бідними за відносним критерієм (48,9%), а за абсолютним критерієм до бідних відноситься 21,8% таких родин. Попри доволі значні виплати при народженні дитини, серед домогосподарств з дітьми до 3-х років спостерігаються високі рівні як абсолютної, так і відносної бідності. В 2015 р. рівень відносної бідності серед таких домогосподарств становив 34,0%, за абсолютним критерієм – 12,4%.

Серед домогосподарств без дітей найкраща ситуація у тих, що складаються виключно з осіб працездатного віку: рівень відносної бідності становить 13,1%, тобто в 1,7 рази менше, ніж в середньому по країні, а абсолютної – 4,4% (проти 9,1 % по країні). Найвищий рівень як відносної, так і абсолютної бідності спостерігається по тих бездітних домогосподарствах, де є хоча б один безробітний, а саме 31,0% за відносним критерієм та 13,6% за абсолютним, а також серед домогосподарств, що складаються з осіб старше 75 років (21,2% та 4,5% відповідно). Порівняно невисоким є показник по домогосподарствах, що складаються з пенсіонерів (15,6% та 4,4% відповідно).

З урахуванням коефіцієнта глибини бідності можна сказати, що у найгіршій ситуації серед всіх типів домогосподарств Україні традиційно перебувають багатодітні сім'ї (з трьома та більше дітьми), домогосподарства з двома дітьми, з дітьми до 3-х років, з подвійним демооекономічним навантаженням, а також домогосподарства, де є хоча б один безробітний. Отже, зона високих ризиків бідності, як і раніше, зосереджена переважно в домогосподарствах з дітьми, які і формують основну сукупність бідних сімей. При цьому поряд з соціально-демографічним помітну роль відіграє економічний чинник, який відображає не стільки важливість фактору зайнятості, скільки критичність відсутності роботи.

Відповідно найбільш вразливою соціально-демографічною групою населення є діти до 18 років, майже третина яких потрапляє до категорії бідних за відносним критерієм (рівень відносної бідності сягає 29,2%), 12,6% - за абсолютним критерієм (за витратами). Вищий за середній по країні рівень відносної бідності зафіксовано серед осіб старше 75 років (23,6%), хоча в цілому по пенсіонерах він становить 19,6%. Найнижчі рівні відносної та абсолютної бідності (за витратами) – серед працюючих: 18,3% та 7,1% відповідно. Гендерний чинник здійснює слабкий вплив на показники бідності: рівень відносної бідності серед чоловіків у 2015 р. становив 22,9%, перевищуючи аналогічний показник по жінках на 0,1 в.п. Рівень абсолютної бідності був однаковим по чоловіках і жінках, і становив 9,1 %.

Отже, незалежно від обраного критерію, рівень бідності серед працюючих та серед пенсіонерів є нижчим за середнє по країні значення, а до вразливих груп потрапляють діти та так звані «старі» пенсіонери, тобто особи без залишкової працездатності. Гендерний чинник практично не справляє вплив на відмінності у рівнях бідності.

Порівняно з 2014 р. поліпшення ситуації з відносною бідністю відбулося серед домогосподарств з дітьми, де рівень бідності зменшився на 1,6 в.п.; у домогосподарств без дітей показник зріс на 0,9 в.п. За абсолютним критерієм по цим типам домогосподарств відбулося скорочення рівня бідності на 10,8 та 5,6 в.п. відповідно.

Незважаючи на загальне скорочення рівня відносної бідності домогосподарств з дітьми, по деяким типам ситуація за 2015 рік у порівнянні з минулим роком погіршилася: наприклад, у домогосподарствах з трьома та більше дітьми, де рівень відносної бідності зріс на 2,3 в.п. та становив 48,9%. В сім'ях з дітьми до 3 років значення показника зросло на 3,5 в.п., а в родинях з подвійним демооекономічним навантаженням – на 0,1 в.п. Рівень бідності за абсолютним критерієм (за витратами) скоротилися за всіма типами домогосподарств з дітьми.

По всім іншим типам домогосподарств з дітьми відбулось суттєве зниження рівня відносної та абсолютної бідності, а саме в родинях з двома дітьми – на 3,3 в.п. та 16,0 в.п., з однією дитиною на 0,6 в.п. та 7,6 в.п., в сім'ях з дітьми, де всі дорослі працюють – на 2,2 та 7,9 в.п. відповідно.

Зростання рівня відносної бідності по домогосподарствах без дітей (на 0,9 в.п.) відбулось переважно за рахунок домогосподарств, де є хоча б один безробітний (на 3,4 в.п.) та домогосподарств, де всі особи працездатного віку (на 1,2 в.п.). Натомість, рівень бідності серед домогосподарств з осіб старше 75 років скоротився на 4,0 в.п., а для домогосподарств з пенсіонерів скорочення становило 1,0 в.п. Рівень бідності для домогосподарств без дітей за рівнем абсолютної бідності (за витратами) скоротився за всіма типами домогосподарств.

Бідність за місцем проживання

Незалежно від обраного критерію, в аналізованому періоді зберігається закономірність щодо збільшення рівня бідності зі зменшенням розміру населеного пункту. Слід зазначити, що за характеристиками бідності населення малих міст більше наближене до сільської місцевості, аніж до великих міст.

В 2015 році рівень відносної бідності по сільських поселеннях становив 27,9%. В той же час по малих містах показник знижується до 26%, а у великих містах становить лише 16,2%.

Загальне скорочення рівня бідності за відносним критерієм, у порівнянні з відповідним періодом минулого року, відбулося за рахунок значного зменшення показника по сільських поселеннях (на 3,4 в.п.). В той же час рівень відносної бідності в містах зріс на 1 в.п. (в тому числі по малих містах

ситуація майже не змінилась – зростання на 0,1 в.п., у великих містах зростання на 1,4 в.п.).

Ситуація з глибиною бідності по типах населених пунктів майже не змінилась. Позитивним моментом є скорочення коефіцієнта глибини бідності у малих містах на 1,0 в.п. При цьому у великих містах та сільській місцевості відбулось незначне зростання – на 0,1 і 0,7 в.п. відповідно.

Таким чином, розрив за показником рівня відносної бідності між містом і селом скоротився. Зменшення рівня відносної бідності відбулося у сільських поселеннях, проте за рахунок переважно великих міст відносна бідність зросла в містах. Отже, тенденція щодо поглиблення розриву в показниках бідності між містом і селом та між різними за розміром населеними пунктами не є характерною для сьогоденної картини бідності..

**Основні характеристики бідності в Україні за різними критеріями
визначення за 2010-2015 рр.***

Критерій бідності		2010	2011	2012	2013	2013*	2014*¹	2015*¹
75% медіанного рівня сукупних еквівалентних витрат	<i>Вартісний вираз межі бідності, грн.</i>	944	1062	1125	1187	1188	1275	1560
	<i>Рівень бідності, %</i>	24,1	24,3	25,5	24,5	24,8	23,4	22,9
60% медіанного рівня сукупних еквівалентних витрат	<i>Вартісний вираз межі бідності, грн.</i>	755	850	900	950	951	1020	1248
	<i>Рівень бідності, %</i>	11,2	10,7	11,2	11,0	11,2	9,8	9,9
Еквівалентні витрати нижче прожиткового мінімуму	<i>Вартісний вираз межі бідності, грн.</i>	843	914	1042	1114	1114	1176	1227
	<i>Рівень бідності, %</i>	16,8	14,6	19,6	19,8	20,0	17,6	9,1
Еквівалентні доходи нижче прожиткового мінімуму	<i>Вартісний вираз межі бідності, грн.</i>	843	914	1042	1114	1114	1176	1227
	<i>Рівень бідності, %</i>	8,8	7,8	9,1	8,4	8,3	8,6	6,4
Еквівалентні витрати нижче межі бідності, визначеної ООН для країн Центральної та Східної Європи (гривневий еквівалент \$5 США за ПКС, розрахованого Світовим банком)	<i>Вартісний вираз межі бідності, грн.</i>	538,0	602,4	635,9	634,0	634,0	645,1	890,6
	<i>Рівень бідності, %</i>	2,5	1,9	2,3	1,9	1,9	1,0	2,2
Еквівалентні витрати нижче фактичного прожиткового мінімуму	<i>Вартісний вираз межі бідності, грн.</i>						1358	2257
	<i>Рівень бідності, %</i>	23,5	25,8	24	22,1		28,6	58,3

* Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м.Севастополя.

¹ Без урахування частини зони проведення антитерористичної операції.

**Показники бідності та розшарування серед бідного населення
за 2010-2013 рр.**

Показники Бідності	За відносним критерієм				За абсолютним критерієм (за витратами)				За абсолютним критерієм (за доходами)			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
<i>Межа бідності</i> , грн. на 1 особу на місяць	944	1062	1125	1187	843	914	1042	1114	843	914	1042	1114
<i>Рівень бідності</i> , %	24,1	24,3	25,5	24,5	16,8	14,6	19,6	19,8	8,8	7,8	9,1	8,4
<i>Рівень злиденності серед бідного населення</i> , %	46,6	43,8	44,0	44,7	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Глибина бідності</i> , %	20,9	20,5	20,5	20,9	19,1	18,2	19,7	20,3	18,7	16,0	18,5	17,8
<i>Сукупні еквівалентні витрати (доходи) бідного населення, грн.. на 1 умовну особу на місяць</i>	746,5	843,9	894,3	939,1	681,8	747,9	836,9	888,2	685,3	767,7	850,1	915,4
<i>Середній дефіцит доходів бідного населення (грн.. на 1 особу на місяць)</i>	197,5	218,1	230,7	247,9	161,2	166,1	205,1	225,8	157,7	146,3	192,5	198,5
<i>Сукупний дефіцит доходів бідного населення (млн. грн. на місяць)</i>	2108,0	2338,0	2578,6	2660,7	1199,7	1065,2	1760,2	1956,9	612,5	502,7	767,5	727,3
<i>Квінтільний коефіцієнт розшарування бідних</i> , %	41,1	40,3	41,5	42,5	39,1	38,2	40,3	41,4	39,4	36,4	41,2	37,2

**Показники бідності та розшарування серед бідного населення
за 2013-2015 рр.***

Показники бідності	За відносним критерієм			За абсолютним критерієм (за витратами)			За абсолютним критерієм (за доходами)		
	2013	2014 ¹	2015 ¹	2013	2014 ¹	2015 ¹	2013	2014 ¹	2015 ¹
<i>Межа бідності</i> , грн. на 1 особу на місяць	1188	1275	1560	1114	1176	1227	1114	1176	1227
<i>Рівень бідності</i> , %	24,8	23,4	22,9	20,0	17,6	9,1	8,3	8,6	6,4
<i>Глибина бідності</i> , %	20,9	19,9	19,8	20,3	18,8	18,0	17,4	15,8	16,5
<i>Сукупні еквівалентні доходи(витрати) бідного населення, грн. на 1 умовну особу на місяць</i>	939,1	1021,3	1251,5	888,2	954,4	1005,8	920,2	989,5	1023,0
<i>Середній дефіцит доходів(витрат) бідного населення (грн. на 1 особу на місяць)</i>	248,9	253,7	308,5	225,8	221,6	221,2	193,5	185,8	203,1
<i>Сукупний дефіцит доходів(витрат) бідного населення (тис. грн. на місяць)</i>	2560334	2228090	2749376	1874923	1463656	783419,7	668314,0	600669,0	507842,0
<i>Рівень злиденності серед бідного населення, %</i>	45,1	41,7	43,3	-	-	-	-	-	-
<i>Квінтильний коефіцієнт розшарування бідних, %</i>	42,3	40,0	41,5	41,3	39,0	38,4	36,4	35,8	36,0

* Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м.Севастополя.

¹ Без урахування частини зони проведення антитерористичної операції

Рівень бідності за типами домогосподарств та різними соціально-демографічними групами населення за 2010-2013 рр., %

Тип домогосподарства /соціально-демографічні групи населення	За відносним критерієм				За абсолютним критерієм (за витратами)				За абсолютним критерієм (за доходами)			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
<i>типи домогосподарств</i>												
домогосподарство з дітьми	31,3	31,2	32,6	31,9	22,5	19,7	25,5	26,2	12,8	12,0	13,2	12,3
з однією дитиною	25,6	25,5	27,9	27,7	18,2	14,7	21,0	22,8	9,3	7,7	9,9	9,6
з двома дітьми	40,7	42,0	41,1	39,1	29,2	28,9	33,1	31,6	18,6	21,5	18,9	16,8
з 3 та більше дітьми	58,4	55,8	58,6	59,2	46,7	43,2	53,0	52,1	29,7	19,1	35,2	30,1
з 4 та більше дітьми	71,0	47,5	41,1	55,6	63,4	40,4	40,7	48,4	34,9	22,7	43,9	44,0
з дітьми до 3 років	35,2	36,0	35,3	33,5	25,4	24,0	27,9	27,0	12,2	13,6	13,3	12,3
домогосподарства з дітьми, де всі дорослі працюють	24,4	22,2	23,1	23,7	16,9	12,8	16,9	19,1	9,1	6,0	9,4	7,7
домогосподарства з дітьми, де є працюючі та непрацюючі дорослі	36,3	38,8	37,9	36,0	26,5	25,6	29,8	29,9	14,8	16,2	14,3	13,7
домогосподарство без дітей	15,7	16,2	17,1	15,7	10,1	8,5	12,6	12,2	4,0	2,9	4,2	3,8
де всі працездатного віку	12,6	13,7	13,5	12,2	9,0	6,8	10,6	9,4	5,5	3,5	5,8	4,6
де всі пенсійного віку	16,0	16,9	17,8	15,1	9,5	8,8	12,3	11,5	0,7	0,9	1,2	0,9
домогосподарства з осіб старше 75 років	23,6	23,6	23,0	23,6	13,7	11,8	17,4	18,7	1,0	0,6	1,1	1,2
де є хоча б один безробітний	28,0	28,0	33,9	37,0	20,8	14,9	28,1	29,7	14,3	9,1	18,4	18,1
<i>соціально-демографічні групи населення</i>												
Працюючі	19,6	19,6	20,7	20,0	13,7	11,2	15,5	16,2	7,0	5,6	6,7	6,3
Діти до 18 років	32,7	32,0	33,1	32,6	23,7	20,3	26,4	26,6	14,6	13,3	15,1	13,8
Особи пенсійного віку	19,4	20,5	21,5	19,9	12,1	11,6	15,8	15,4	3,2	3,3	3,7	3,3
Особи старше 75 років	25,6	26,3	25,6	24,5	16,1	14,4	19,8	19,9	3,0	2,5	3,2	3,1
Чоловіки	24,6	24,8	25,4	24,7	17,3	14,8	19,4	20,1	9,0	7,9	9,1	8,7
Жінки	23,7	23,9	25,6	24,3	16,4	14,4	19,7	19,6	8,6	7,7	9,1	8,1
Україна	24,1	24,3	25,5	24,5	16,8	14,6	19,6	19,8	8,8	7,8	9,1	8,4

Рівень бідності за типами домогосподарств та різними соціально-демографічними групами населення за 2013-2015 рр., %*

Тип домогосподарства /соціально-демографічні групи населення	За відносним критерієм			За абсолютним критерієм (за витратами)			За абсолютним критерієм (за доходами)		
	2013	2014 ¹	2015 ¹	2013	2014 ¹	2015 ¹	2013	2014 ¹	2015 ¹
<i>типи домогосподарств</i>									
домогосподарство з дітьми	32,2	30,2	28,6	26,4	23,3	12,5	12,2	13,0	9,5
з однією дитиною	28,2	24,0	23,4	23,2	17,8	10,2	9,7	10,0	6,8
з двома дітьми	38,8	41,9	38,6	31,1	33,0	17,0	16,4	19,3	14,7
з 3 та більше дітьми	59,8	46,6	48,9	53,2	42,9	21,8	30,8	18,6	19,6
з 4 та більше дітьми	58,4	52,1	42,4	50,7	42,0	22,7	40,8	20,6	17,8
з дітьми до 3 років	32,8	30,5	34,0	26,2	24,3	12,4	11,3	10,8	9,8
домогосподарства з дітьми, де всі дорослі працюють	23,7	21,1	18,9	19,3	14,7	6,8	7,7	8,0	5,0
домогосподарства з дітьми, де є працюючі та непрацюючі дорослі	36,6	34,2	34,3	30,1	27,1	16,0	13,8	13,9	11,3
домогосподарство без дітей	16,0	15,3	16,2	12,4	10,7	5,1	3,6	3,3	2,9
де всі працездатного віку	12,5	11,9	13,1	9,6	8,4	4,4	4,6	4,8	3,7
де всі пенсіонери	15,5	17,5	15,6	12,0	12,1	4,4	1,0	1,4	0,3
домогосподарства з осіб старше 75 років	24,1	26,7	21,2	19,3	18,5	4,5	1,2	1,3	0,2
де є хоча б один безробітний	36,4	27,6	31,0	28,7	21,8	13,6	17,4	13,3	11,3
<i>соціально-демографічні групи населення</i>									
Працюючі	20,4	18,4	18,3	16,5	13,3	7,1	6,3	6,2	4,7
Діти до 18 років	32,8	31,1	29,2	26,8	24,2	12,6	13,8	14,2	10,5
Особи пенсійного віку	20,1	20,6	19,6	15,6	14,9	7,0	3,2	3,9	2,5
Особи старше 75 років	24,9	27,6	23,6	20,4	20,5	8,8	3,0	3,9	2,8
Чоловіки	25,0	23,0	22,9	20,3	17,4	9,1	8,6	8,4	6,7
Жінки	24,6	23,8	22,8	19,7	17,8	9,1	8,0	8,8	6,2
Україна	24,8	23,4	22,9	20,0	17,6	9,1	8,3	8,6	6,4

* Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя.

¹ Без урахування частини зони проведення антитерористичної операції

Глибина бідності за типами домогосподарств та різними соціально-демографічними групами населення за 2010-2013 рр., %

Тип домогосподарства /соціально-демографічні групи населення	За відносним критерієм				За абсолютним критерієм (за витратами)				За абсолютним критерієм (за доходами)			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
<i>типи домогосподарств</i>												
домогосподарство з дітьми	21,7	21,6	21,4	21,2	19,5	18,5	20,5	20,4	18,9	16,4	18,7	18,0
з однією дитиною	21,0	19,3	19,5	20,1	18,7	16,7	18,8	19,0	19,5	15,6	18,0	17,0
з двома дітьми	22,6	23,7	23,6	21,5	21,2	19,9	22,5	21,0	18,7	16,6	18,7	17,9
з 3 та більше дітьми	22,6	28,0	27,4	30,2	17,9	23,1	24,3	29,6	17,3	20,6	22,2	24,7
з 4 та більше дітьми	23,4	32,2	33,0	43,2	16,1	25,9	28,0	45,7	17,4	23,6	15,5	17,0
з дітьми до 3 років	21,6	23,1	22,6	20,2	19,3	19,2	22,0	19,5	17,6	14,0	15,5	14,2
домогосподарства з дітьми, де всі дорослі працюють	20,7	18,3	19,0	18,4	18,9	15,2	18,6	17,2	15,5	12,7	16,3	14,8
домогосподарства з дітьми, де є працюючі та непрацюючі дорослі	21,7	22,8	21,6	22,1	19,1	19,4	20,6	21,2	19,6	16,3	18,2	17,9
домогосподарство без дітей	19,1	18,2	18,5	20,1	18,1	17,2	17,7	20,0	17,8	14,0	17,5	17,3
де всі працездатного віку	21,4	17,8	21,0	20,7	19,4	18,2	20,0	21,1	19,5	15,3	19,7	17,8
де всі пенсійного віку	16,0	17,4	15,5	17,3	14,8	15,2	14,4	16,7	5,7	5,6	6,2	6,7
домогосподарства з осіб старше 75 років	16,4	16,8	16,2	18,9	15,9	15,7	13,8	18,1	2,6	3,0	2,8	5,3
де є хоча б один безробітний	24,1	19,9	23,1	26,3	22,2	20,0	21,1	27,3	20,1	17,9	20,7	19,4
<i>Соціально-демографічні групи населення</i>												
Працюючі	20,7	19,4	19,5	20,2	18,8	17,1	18,8	19,3	17,4	14,6	17,1	16,2
Діти до 18 років	21,9	22,0	22,1	21,6	19,7	19,1	20,9	20,9	18,7	16,7	19,2	18,8
Особи пенсійного віку	18,0	19,1	18,2	19,1	17,1	16,8	17,3	18,8	16,4	13,8	15,8	13,4
Особи старше 75 років	18,2	19,2	19,0	20,7	17,1	18,3	17,3	19,9	14,4	11,8	16,5	11,2
Чоловіки	21,3	20,5	20,5	21,2	19,5	18,2	19,8	20,6	18,9	16,0	18,9	17,2
Жінки	20,6	20,5	20,5	20,6	18,8	18,2	19,6	20,0	18,5	16,0	18,1	18,4
Україна	20,9	20,5	20,5	20,9	19,1	18,2	19,7	20,3	18,7	16,0	18,5	17,8

Глибина бідності за типами домогосподарств та різними соціально-демографічними групами населення за 2013-2014 рр., %*

Тип домогосподарства /соціально-демографічні групи населення	За відносним критерієм			За абсолютним критерієм (за витратами)			За абсолютним критерієм (за доходами)		
	2013	2014 ¹	2015 ¹	2013	2014 ¹	2015 ¹	2013	2014 ¹	2015 ₁
<i>типи домогосподарств</i>									
домогосподарство з дітьми	21,4	20,7	20,9	26,4	23,3	18,3	17,9	15,7	16,6
з однією дитиною	20,4	20,4	20,8	23,2	17,8	18,6	16,8	17,5	16,9
з двома дітьми	21,5	20,6	20,5	31,1	33,0	16,6	17,8	14,1	16,2
з 3 та більше дітьми	30,7	23,0	23,0	53,2	42,9	23,4	25,0	12,0	16,4
з 4 та більше дітьми	43,3	32,7	23,6	50,7	42,0	20,1	17,8	15,0	18,1
з дітьми до 3 років	20,3	21,0	21,1	26,2	24,3	25,9	13,8	14,6	16,3
домогосподарства з дітьми, де всі дорослі працюють	18,7	17,1	17,6	19,3	14,7	16,6	14,3	11,9	20,6
домогосподарства з дітьми, де є працюючі та непрацюючі дорослі	22,0	21,8	22,1	30,1	27,1	18,7	17,9	16,2	14,4
домогосподарство без дітей	19,9	18,0	17,5	12,4	10,7	17,4	15,4	16,3	16,4
де всі працездатного віку	21,1	20,3	18,6	9,6	8,4	19,6	18,2	19,1	17,7
де всі пенсіонери	17,6	15,9	16,1	12,0	12,1	16,4	6,7	12,5	10,4
домогосподарства з осіб старше 75 років	19,3	16,2	15,4	19,3	18,5	17,2	5,2	6,6	5,7
де є хоча б один безробітний	25,0	22,3	21,4	28,7	21,8	17,9	16,1	20,2	15,1
<i>соціально-демографічні групи населення</i>									
Працюючі	20,2	19,1	19,2	19,3	18,7	17,5	15,8	14,3	15,8
Діти до 18 років	21,8	20,5	20,8	21,1	18,9	18,3	18,8	15,6	17,3
Особи пенсійного віку	19,2	17,9	18,3	18,8	16,5	16,5	12,2	11,9	13,2
Особи старше 75 років	21,0	18,0	19,3	20,0	16,3	16,3	10,8	7,4	14,1
Чоловіки	21,4	20,1	19,9	20,7	19,1	18,5	16,9	15,9	16,8
Жінки	20,6	19,7	19,6	19,9	18,6	17,6	17,8	15,7	16,3
Україна	20,9	19,9	19,8	20,0	17,6	18,0	17,4	15,8	16,5

* Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя.

¹ Без урахування частини зони проведення антитерористичної операції

Рівень відносної бідності за місцем проживання за 2010-2013 рр., %

<i>Місце проживання</i>	2010	2011	2012	2013
Міські поселення	20,2	20,7	20,8	20,0
<i>великі міста</i>	15,7	15,7	15,4	15,9
<i>малі міста</i>	27,8	28,9	29,6	26,9
Сільська місцевість	32,3	32,1	35,5	34,1
Україна	24,1	24,3	25,5	24,5

Глибина відносної бідності за місцем проживання за 2010-2013 рр., %

<i>Місце проживання</i>	2010	2011	2012	2013
Міські поселення	19,5	19,1	18,3	19,1
<i>великі міста</i>	17,5	18,8	17,8	17,3
<i>малі міста</i>	21,4	19,4	18,6	20,8
Сільська місцевість	22,8	22,5	23,3	23,2
Україна	20,9	20,5	20,5	20,9

Рівень відносної бідності за місцем проживання за 2013-2015 рр., %*

<i>Місце проживання</i>	2013	2014¹	2015¹
Міські поселення	20,5	19,3	20,3
<i>великі міста</i>	16,6	14,8	16,2
<i>малі міста</i>	26,7	25,9	26,0
Сільська місцевість	33,9	31,3	27,9
Україна	24,8	23,4	22,9

* Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м.Севастополя.

¹ Без урахування частини зони проведення антитерористичної операції

Глибина відносної бідності за місцем проживання за 2013-2015 рр., %*

<i>Місце проживання</i>	2013	2014¹	2015¹
Міські поселення	19,2	18,6	18,1
<i>великі міста</i>	17,5	17,9	18,0
<i>малі міста</i>	20,8	19,2	18,2
Сільська місцевість	23,2	21,4	22,1
Україна	20,9	19,9	19,8

* Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м.Севастополя.

¹ Без урахування частини зони проведення антитерористичної операції

**Рівень абсолютної бідності (за витратами) за місцем проживання
за 2010-2013 рр., %**

<i>Місце проживання</i>	2010	2011	2012	2013
Міські поселення	13,6	11,7	15,1	15,5
<i>великі міста</i>	10,1	8,7	11,2	11,8
<i>малі міста</i>	19,5	16,7	21,7	21,7
Сільська місцевість	23,5	20,6	28,9	28,9
Україна	16,8	14,6	19,6	19,8

**Глибина абсолютної бідності (за витратами) за місцем проживання
за 2010-2013 рр., %**

<i>Місце проживання</i>	2010	2011	2012	2013
Міські поселення	17,6	16,7	17,6	18,7
<i>великі міста</i>	15,4	16,7	17,2	17,2
<i>малі міста</i>	19,5	16,8	18,0	20,1
Сільська місцевість	21,0	19,9	21,9	22,0
Україна	19,1	18,2	19,7	20,3

**Рівень абсолютної бідності (за витратами) за місцем проживання
за 2013-2015 рр., %***

<i>Місце проживання</i>	2013	2014¹	2015¹
Міські поселення	15,9	14,1	7,1
<i>великі міста</i>	12,3	10,3	5,6
<i>малі міста</i>	21,7	19,7	9,2
Сільська місцевість	28,7	24,3	13,0
Україна	20,0	17,6	9,1

* Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м.Севастополя.

¹ Без урахування частини зони проведення антитерористичної операції

**Глибина абсолютної бідності (за витратами) за місцем проживання
за 2013-2015 рр., %***

<i>Місце проживання</i>	2013	2014¹	2015¹
Міські поселення	18,8	17,6	16,7
<i>великі міста</i>	17,4	17,5	16,6
<i>малі міста</i>	20,1	17,7	16,8
Сільська місцевість	22,0	20,2	19,4
Україна	20,3	18,8	18,0

* Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м.Севастополя.

¹ Без урахування частини зони проведення антитерористичної операції

**Рівень абсолютної бідності (за доходами) за місцем проживання
за 2010-2013 рр., %**

<i>Місце проживання</i>	2010	2011	2012	2013
Міські поселення	6,9	6,2	7,4	7,1
<i>великі міста</i>	4,4	4,6	5,3	5,2
<i>малі міста</i>	11,0	9,0	11,1	10,2
Сільська місцевість	12,8	11,2	12,7	11,2
Україна	8,8	7,8	9,1	8,4

**Глибина абсолютної бідності (за доходами) за місцем проживання
за 2010-2013 рр., %**

<i>Місце проживання</i>	2010	2011	2012	2013
Міські поселення	17,6	15,1	17,5	17,2
<i>великі міста</i>	18,1	14,6	16,4	15,4
<i>малі міста</i>	17,3	15,5	18,4	18,7
Сільська місцевість	20,0	17,1	19,7	18,7
Україна	18,7	16,0	18,5	17,8

**Рівень абсолютної бідності (за доходами) за місцем проживання
за 2013-2015 рр., %***

<i>Місце проживання</i>	2013	2014¹	2015¹
Міські поселення	7,1	8,3	5,8
<i>великі міста</i>	5,4	5,8	4,1
<i>малі міста</i>	10,0	11,9	8,1
Сільська місцевість	10,8	9,3	7,7
Україна	8,3	8,6	6,4

* Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя.

¹ Без урахування частини зони проведення антитерористичної операції

**Глибина абсолютної бідності (за доходами) за місцем проживання
за 2013-2015 рр., %***

<i>Місце проживання</i>	2013	2014¹	2015¹
Міські поселення	17,2	14,7	16,8
<i>великі міста</i>	15,5	14,4	15,8
<i>малі міста</i>	18,6	14,9	17,5
Сільська місцевість	17,7	17,6	16,2
Україна	17,4	15,8	16,5

* Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя.

¹ Без урахування частини зони проведення антитерористичної операції